

- Форма безперервної оцінки в процесі безперервної освіти
 - Портфоліо вчителя – як альтернативна форма оцінки його професіоналізму і результативності роботи при проведенні експертизи на відповідність заявленої кваліфікаційної категорії
 - Активне залучення батьків до процесу навчання дітей і вчення дитини (більш адекватна оцінка як сильних, так і слабких сторін своєї дитини і більш активна співпраця зі школою)
3. Ресурсні можливості освітнього закладу
- Систематична робота по підвищенню кваліфікації вчителів
 - Досвід створення електронного портфоліо
 - Мережеве комп'ютерне оснащення кабінетів (3 комп'ютерні класи, персональні комп'ютери в кабінетах викладачів-предметників, адміністративна мережу)
4. Взаємозв'язок інновації з досягненнями і конкурентними перевагами освітнього закладу за період, що передував нинішньому інноваційному циклу розвитку

Література:

1. Войніленко Н.В. Удосконалення контрольно-оцінних процесів як фактор управління якістю початкової загальної освіти // *Світ науки, культури, освіти*. № 4 (23) 2010. С.148-150.
2. Котова С.А., Прокопеня Г.В. Система портфоліо для нової початкової школи // *Народна освіта*. № 5. 2010. С.185-191

**Біла Т.А.
Охріменко О.В.
Ляшенко Є.В.**

*Херсонський державний аграрно-економічний університет
м.Херсон*

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ-АГРОНОМІВ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Розвиток системи вищої освіти в Україні вимагає підвищення якості навчального процесу. Показником успішного засвоєння знань є самостійність студентів і індивідуалізація навчання. Самостійну роботу на сьогоднішній день використовують у навчальних планах як невід'ємну складову процесу навчання, а поєднання індивідуального підходу з організацією самостійної роботи є дуже актуальним.

Метою роботи є аналіз самостійної роботи у професійній підготовці студентів-агрономів при вивченні дисципліни «Хімія» (Аналітична хімія) і пошук таких форм навчальної роботи, коли допомога і контроль з боку викладача привчатимуть студента самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю.

Самостійна робота – це форма вивчення студентами матеріалу в позааудиторний час. Метою самостійної роботи студентів може бути і закріплення знань, отриманих під час лекції, і узагальнення їх, самостійне засвоєння певних питань відповідної теми, розв'язання задач, оформлення таблиць тощо. Самостійна робота сприяє розвитку самостійності, виховує відповідальність, розвиває навички для професійної діяльності, яку доведеться виконувати майбутньому агроному протягом роботи у відповідній сфері. Самостійна робота привчає до самоконтролю і дає можливість студенту працювати, не побоюючись негативної оцінки з боку викладача. Нині відбувається перехід на багаторівневу підготовку спеціалістів, що вимагає визначення шляхів підвищення ефективності самостійної роботи студентів, форми і методів її організації [1, с.38].

Індивідуально диференційовані форми і методи організації самостійної роботи студентів утворюють відповідну систему занять студентів, що дає можливість розкрити їх творчі здібності,

вдосконалити їх майстерність. Тобто правильно організована система самостійної роботи студентів здатна підготувати фахівця, спроможного виконувати професійні завдання: пояснювати особливості складу природної води, виконувати хімічний аналіз зразків мінеральних добрив і прогнозувати наслідки впливу навколишнього середовища на рослини.

Самостійну роботу багато науковців розглядають як результат ефективної організації навчального процесу. Самостійна робота, як стверджує В. Буряк, це «метод навчання, який передбачає індивідуальну активність самих студентів прі закріпленні отриманих знань» [2, с.50]. Н. Сидорчук самостійну роботу трактує як «виконання різних завдань навчального, дослідницького і самостійного характеру, що виступають в якості засобів засвоєння системи професійних знань, пізнавальної та професійної діяльності, а також формування навичок і вмінь творчої діяльності і професійної майстерності» [3, с.67]. Єдиного визначення для самостійної роботи немає і вона розглядається як метод, засіб; організаційна форма навчання; засіб залучення студентів до навчальної роботи з чітко сформованим завданням. На заняттях студенти самостійно вирішують завдання під керівництвом викладача, самостійно опрацьовують інформацію, усвідомлюють матеріал і включаються в творчу роботу, виявляють навички спілкування не тільки з викладачем, а і один з одним. За В.П. Беспальком сходження від незнання до творчого знання під час самостійної діяльності має чотири рівні майстерності: учнівський, виконавчий, експертний, творчий.

Кожному типу діяльності властивий різний ступінь самостійності. Для першого учнівського рівня притаманна повна нездатність студента діяти самостійно. Тому нас цікавлять наступні види діяльності – виконавчий, експертний та творчий. Виконавчий (репродуктивний) рівень – діяльність агронома з відтворення навчальної інформації на рівні пам'яті (рівень узагальнення прийомів та методів пізнавальної діяльності), але ніякої нової інформації на цьому рівні не створюється.

Експертний (продуктивний) рівень – продуктивна діяльність агронома із самостійного застосування набутих знань для розв'язування задач (рівень оперування набутими знаннями та вміннями); діяльність на цьому рівні збагачує агронома інформацією, що є новою тільки для нього.

Творчий рівень – самостійна діяльність агронома з перенесення знань при розв'язуванні задач у нових, нестандартних ситуаціях; здатність агронома добувати об'єктивно нову інформацію.

Самостійне оволодіння знаннями передбачає використання різних методів і прийомів – загальних і специфічних, чуттєвих і раціональних, змістових і формально логічних. Про кінцевий ефект самоосвітньої діяльності ми маємо право говорити тільки у тому випадку, коли особистість включає набуті знання у систему своїх дій, починає оперувати ними, застосовуючи ці знання в нових умовах, формуючи в себе певні вміння і навички, які характеризують практичний компонент готовності до самоосвіти. Теоретична готовність до самоосвіти включає в себе різноманітні знання, потрібні для орієнтації у самоосвітній діяльності, а саме: знання теорії самоосвіти; знання про методи пізнання; знання про методи і прийоми самоосвітньої діяльності.

У ряді публікацій неодноразово підкреслювалося, що тільки під час самоосвітньої діяльності реалізується здатність систематизувати, планувати і регулювати свою діяльність. Самостійність є важливою психологічною передумовою для здійснення самоосвітньої діяльності (і, відповідно, для формування самоосвітньої компетентності і характеризується розширенням пізнавальних задач, залученням додаткового теоретичного і практичного матеріалу в залежності від виникаючих наукових і професійних інтересів, схильностей і здатностей, від попередньої підготовки, усвідомлення своїх обов'язків і вмінь працювати самостійно. Тому її основними ознаками є :

- а) володіння методами і прийомами роботи;
- б) ініціативність, творче ставлення до самоосвіти;
- в) здатність до самоконтролю на всіх етапах самоосвітньої діяльності;
- г) вміння планувати та організовувати самостійну пізнавальну діяльність;
- д) вміння своїми силами долати труднощі, що виникають [4, с.47]

Студенти молодших курсів не можуть самостійно управляти навчальною діяльністю і потребують керівництва викладача, тому що їм більше властива пізнавальна самостійність. Викладач повинен сформулювати основні компоненти пізнавальної самостійності – це накопичення певного обсягу знань; набуття вмінь і навичок; розвиток самостійного мислення; формування інтересу до навчального предмета; вироблення цілеспрямованості.

Пізнавальна самостійність може виявлятися у виборі елементів змісту, що пізнається, відборі способів пізнання, визначені темпу або швидкості свого просування, прийняття рішень про час і місце реалізації пізнавальної діяльності. Пізнавальна самостійність є необхідною складовою самостійної діяльності агронома, її психологічним «стрижнем».

Ефективним способом формування у студентів потреб і мотивів до самостійної роботи є розвиток пізнавального інтересу до предмету «Хімія», оскільки діяльність, що має у своїй основі інтерес, найпродуктивніша. Тому викладач повинен викликати інтерес до навчальної дисципліни, до її змісту. Студент у цьому разі сам знаходитиме час для предмета, який йому сподобався і буде отримувати задоволення від результатів своєї діяльності.

За своєю суттю самостійна робота є активною розумовою діяльністю студента, пов'язаною з виконанням навчального завдання. Проблемне завдання, яке вирішує студент, обумовлює процес самостійної роботи, при цьому необхідно враховувати, що навчання носить розвиваючий характер. Тому одна із основних вимог до завдань – поступове нарощування їх складності від рівня доступного тому, хто навчається, на початку роботи, до потрібного рівня наприкінці. Дотримання цієї вимоги робить навчання більш ефективним, викликає інтерес у тих, хто навчається, сприяє виникненню стійкої мотивації до вивчення предмета.

Самостійне оволодіння знаннями передбачає використання таких методів і прийомів – загальних і формально-логічних. Про кінцевий ефект ми маємо право говорити тільки у тому випадку, коли особистість включає набуті знання у систему своїх дій, починає оперувати ними, застосовуючи ці знання в нових умовах, формуючи в себе певні вміння і навички.

Під час вивчення дисципліни «Хімія» (аналітична, розділ «Якісний хімічний аналіз») студенти I курсу знайомляться з характерними частковими реакціями на катіони і аніони, дією групового реагенту та особливостями аналізу суміші катіонів і аніонів відповідних груп, набувають певних умінь і навичок. Кожний студент отримує індивідуальне завдання для самостійної роботи – проаналізувати суху речовину (мінеральне добриво) і назвати формулу речовини. Для самостійної роботи, насамперед, треба вивчити фізичні властивості речовини, звернути увагу на форму, величину і колір кристалів. Студент приймає і визначає завдання щодо подальшої діяльності, застосовуючи отримані знання з якісного аналізу. Одержаний зразок для аналізу студент розділяє на дві частини: одна для відкриття катіону, друга – для визначення аніону. Потім сіль переводять у розчин і проводять аналіз. Після відкриття катіону і аніону, записують відповідні рівняння реакцій та складають протокол проведення аналізу.

Студенти зацікавлені і проявляють наполегливість до виконання індивідуального завдання, прагнуть знайти найкоротший шлях його вирішення. Це сприяє формуванню інтересу до навчального процесу та виробленню цілеспрямованості.

Одним із головних аспектів цієї проблеми є розробка форм і методів організації самостійної роботи студентів [5, с.144]. Тому окрім використання новітніх методів аудиторної роботи на кафедрі розроблені методичні рекомендації для самостійного вивчення окремих тем з хімії, які не розглядаються при проведенні аудиторних навчальних занять. При цьому передбачається можливість проведення самоконтролю з боку студента у вигляді його відповідей на контрольні і тестові питання до кожної теми, розв'язання задач. Контроль самостійної роботи також включає перевірку конспекту, рефератів, контрольних питань і тестів та індивідуальних завдань. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі

самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з матеріалом, який розглядався на лекціях і лабораторних заняттях.

Тенденція до зниження загального часу на аудиторні заняття і збільшення часу на самостійну роботу студента посилює і підвищує роль самостійної роботи у підготовці майбутніх фахівців-агрономів, тому що їм доведеться здійснювати самостійну діяльність з вирішення професійних завдань за межами вищого навчального закладу.

Таким чином, самостійна робота на сьогоднішній день є ефективною формою організації освітнього процесу, вона сприяє формуванню у студентів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому спеціалістові. Самостійна робота виховує у студентів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організаційності, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість. Від сформованості вмінь і навичок у значній мірі залежить професіоналізм агрономів, темпи переробки і засвоєння ними наукової інформації, і в кінцевому підсумку – якість їх праці.

Література

1. Стілець С.І. Самостійна робота студентів як реалізація іноваційних процесів у системі освіти України. // *Трудова підготовка в сучасній школі*. 2012. №12. С. 38-41.
2. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів // *Вища школа*. 2001. №4-5. С. 48-52.
3. Сидорчук Н. Г. *Організація самостійної діяльності майбутніх учителів: теорія та технологія формування*. Житомир: Вид-во ЖДУ. 2004. 168 с.
4. Бухлова Н. В. Формування здатностей особистості до самонавчання // *Пед. скарбниця Донеччини* 2002 №1 С. 47–49.
5. Біла Т.А., Ляшенко Є.В., Охріменко О.В. Квазіпрофесійна діяльність як форма організації самостійної роботи студентів-екологів. II Міжнар. наук.-практ. конф. «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку»: збірник матеріалів. Херсон. Олді-плюс, 2019. С. 144–147.

Бойко В.О.

*Херсонський державний аграрно-економічний університет
м.Херсон*

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ

Туризм, як частина процесу глобального розвитку та інтеграції, став одним із впливових чинників від яких залежить зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках, покращення добробуту населення. Якщо 1950 року кількість туристів у світі налічувала 25 мільйонів, то в 1970 - 165, а в 2002 - 715 мільйонів. За даними UNWTO в 2019 році світова спільнота туристів налічувала 1,3 мільярда людей.

Потреба в подорожах є однією з основних потреб людини, однією з визначальних рис ментальності людської особистості. Туризм - «шляхетний вияв людської присутності у світі», зазначає В.Малахов. Якісну відмінність туристів від бродяг, волоцюг, фланерів, які переміщуються стихійно керуючись виключно «охотою до переміни місця» - виявляє відомий англійський філософ і соціолог З.Бауман. Турист переслідує конкретний пункт призначення, свідомо і регулярно шукає пригод, нових порівняно зі старими враженнями. «Турист бажає зануритися в незнайому, екзотичну атмосферу. І, головне, у туриста є точка відліку його мандрівних траєкторій - його Дім. Інша річ - бродяга, у нього немає конкретного пункту призначення. «Куди б не йшов бродяга, він усюди чужий і бездомний».